

Studiedag bouwhistorisch onderzoek

E. J. Nusselder

Op 20 januari jongstleden organiseerde de Nederlandse Vereniging van Monumentenzorgers (NVMz; onafhankelijk platform voor allen, beroepshalve betrokken bij monumentenzorg) in samenwerking met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en enige gemeentelijke monumentenbureaus te Haarlem een studiedag met als onderwerp *bouwhistorisch onderzoek*. Bij de invulling van het dagprogramma was er naar gestreefd, het onderwerp vanuit meerdere invalshoeken aan de orde te stellen.

In zijn openingsinleiding relativeerde prof. dr. ir. R. Meischke de effecten van bouwhistorisch onderzoek: het enthousiasme van de bouwhistorische speurder zal bijna nooit volledig worden gedeeld door de eigenaar, architect, beheerder en bestuurder, verantwoordelijk voor het object van studie. Het risico daarvan is, dat bij restauratie de onderzoeksuitkomsten nauwelijks in de afwegingen worden betrokken.

Het verslag doen van het onderzoek op een voor alle betrokkenen begrijpelijke heldere manier acht Meischke van wezenlijk belang; goed toegankelijke publicatie is onontbeerlijk en dan nog is de kans groot dat op termijn domweg vergeten wordt van de onderzoeksuitkomsten gebruik te maken. De onderzoeker moet goed doordrongen zijn van het feit dat over het object, dat hij onder de loupe neemt, zich straks ook diverse andere disciplines zullen ontfermen.

In de volgende voordrachten kwamen de verschillende niveaus en aspecten van bouwhistorisch onderzoekswerk aan de orde. De onderwerpen die behandeld werden varieerden van specifiek-thematisch – H. Janse: houtconstructies, een overzicht over constructies en houtbouwkundige eigenaardigheden van de vroege middeleeuwen tot in deze eeuw, een onderzoeksrelaas met autoriteit gepresenteerd; naar Janse's 'eindstudie' over het onderwerp wordt reikhalzend uitgezien. Drs. ing. D. J. de Vries: datering van (eike-)houten onderdelen middels dendrochronologie, de mogelijkheden en beperkingen van deze nu zo langzamerhand voor het Nederlandse gebied tot volwassenheid geraakte *absolute* dateringsmethode, aan de 'popularisering' waarvan spreker in belangrijke mate heeft bijgedragen – via breder en op de praktijk van de

restaurerende particulier of gemeente gericht onderzoek – B. J. M. Klück en A. F. E. Kipp, beiden werkzaam bij de gemeente Utrecht, met respectievelijk een boeiend relaas dat illustreerde waartoe een helder denkend en observerend onderzoeker in staat is, wanneer het aankomt op interpretatie van en reconstructie gebaseerd op vaak minieme bouwsporen en een beeldend exposé over de bouw- en verbouwingsgeschiedenis van een complex middeleeuws woonhuis, dat in de loop van zijn bestaan een aantal opmerkelijke metamorfosen heeft ondergaan – tot meer algemeen, de stand van zaken binnen het vakgebied schetsend, op gemeentelijk niveau – ir. H. W. Boekwijt, die de praktijk bij de gemeente Den Bosch schetste, waarbij hij met name de uitvoerbaarheid, sponsoring en personele invulling van onderzoekscampagnes belichtte – en op landelijke schaal – drs. ing. D. J. de Vries, met een inleiding, getiteld 'Plaats en organisatie van het bouwhistorisch onderzoek'.

De inhoud van deze laatstgenoemde inleiding voegde zich slechts ten dele onder de titel. Spreker opende met een 'markt-presentatie' van enkele min of meer geavanceerde opmeet- en tekentechnieken, waarbij een elektronische maatstok met geheugen en digitale uitleesmogelijkheden een wat buitensporige aandacht kreeg; aan het belang van het 'in de vingers' krijgen van het te documenteren of te onderzoeken gebouw door het op klassieke wijze opmeten en uittekenen werd voorbij gegaan.

Storender was het te constateren, dat in het deel van het exposé, dat de stand van zaken op onderzoeksgebied in Nederland tot onderwerp had, de grootste opdrachtgever van bouwhistorische onderzoeks- en documentatieprojecten in het land, de Rijksgebouwendienst (jaarbudget voor onderzoek en documentatie

van monumenten: ca. f 650.000,—) slechts en passant genoemd werd. Storend te meer, omdat bij deze dienst documentatie- en tekentechnieken zijn ontwikkeld en reeds gedurende een ruim aantal jaren worden gepractiseerd, die in kwaliteit uitgaan boven de door spreker gepresenteerde voorbeelden ter navolging.

Tot slot kan ter onderstreping van deze omissie nog opgemerkt, dat van de particuliere onderzoeksbureaus, die door spreker als voorbeeld van de groeiende landelijke activiteit op het vakgebied werden genoemd, meer dan de helft praktisch geheel en al 'draait' op bouwhistorisch onderzoekswerk in opdracht van de Rijksgebouwendienst.

